

عنوان مقاله:

به سوی فرایندی دموکراتیک در برنامه ریزی و طراحی شهری؛ ارزیابی وضعیت مداخله شهروندان در برنامه ها و پروژه های شهری ایران

محل انتشار:

ماهنامه باغ نظر، دوره 16، شماره 76 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

ناصر براتی - دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره)، قزوین، ایران.

فریدین حیدری - کارشناس ارشد طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره)، قزوین، ایران.

مانی ستارزاد فتحی - کارشناس ارشد طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره)، قزوین، ایران.

خلاصه مقاله:

بیان مسئله: به نظر می رسد که امروزه به دلیل نبود دموکراسی مشورتی و مشارکتی، بسیاری از طرح ها و برنامه های شهری کشور ایران دارای ماهیتی تمامیت خواهانه، تمرکزگرایانه و انحصارطلبانه هستند. وجود این گونه ناکارآمدی ها در مراحل ارائه و اجرا، سبب نفی حقوق شهروندی و ترجیحات همگانی می شود. لذا، شهروندان در قبال پیامدهای منفی ناشی از اقدامات شهری احساس مسئولیت نمی کنند. همین طور، بستر مناسبی هم برای تاثیرگذاری آنها بر مراحل مختلف فرایندهای شهری و مطالبه حقوق و ارائه نظراتشان فراهم نشده است. بدین ترتیب، پروژه های شهرسازی کشورمان محوریت و نقش خود را به عنوان عاملی برای ایجاد ثبات و پایداری و ارتقای نقش مردم در توسعه و اداره شهر از دست داده اند. بنابراین، آنچه در این مقاله به عنوان انگیزه اصلی و اساس بحث مطرح است، نحوه ارتقای دموکراسی شهری در فرایندهای برنامه ریزی و طراحی شهری است. هدف: هدف اصلی این مقاله، واکاوی علل نبود زمینه مداخله دموکراتیک برای شهرنشینان و شهروندان در فرایندهای توسعه و مدیریت شهری، و همچنین یافتن راه حلی برای برون رفت از این معضل اجتماعی عمیق و گسترده است. فرضیه تحقیق: تحقق دموکراسی و مشارکت واقعی شهروندان در روند توسعه فضاهای شهری می تواند به تصمیم گیری های صحیح تر و کارآمدتر و همین طور اجرای موفقیت آمیزتر برنامه ها و طرح های شهری بیانجامد. روش تحقیق: روش تحقیق در این مقاله از نوع تحلیل محتوا و مقایسه ای است که طی آن، ضمن مطالعه ارکان نظام دموکراتیک، سعی می شود نحوه مداخله دموکراتیک شهرنشینان در فرایندهای توسعه و مدیریت شهری کشور ایران نیز با در نظر گرفتن اصول نظریه انتقادی بررسی شود؛ در واقع سعی شده تا از دل فرایند نقد و تحلیل ماهیت وضع موجود و مقایسه آن با ارکان لازم برای تحقق فرایند دموکراتیک شهری، بستری برای ارائه یافته ها و راه کارهای پیشنهادی فراهم شود. همچنین، برای جمع آوری اطلاعات نیز از مطالعات اسنادی، مصاحبه با مردم و همین طور مشاهدات میدانی استفاده شده است. نتیجه گیری: بسیاری از معضلات مربوط به نظام های شهری کشور ایران، از عوامل غیردموکراتیکی مانند عدم مشارکت پذیری، نبود همه شمولی، نقض حقوق شهروندی و عدالت شهری، قوانین شهری فاقد مشروعیت، عدم انعطاف پذیری و زوال کثرت گرایی نشئت می گیرد. لذا با تمهید معیارهایی همچون کثرت عقاید، همه شمولی، انعطاف پذیری، شکل گیری جوامع مردم نهاد، آموزش و گفتمان شهروندی، تنوع پذیری و رعایت حقوق شهروندان به شهر، می توان این فرایندها را دموکراتیزه و در نتیجه بستری برای بروز شکلی جامع از برنامه ریزی و طراحی شهری دموکراتیک فراهم کرد؛ فرایندی که با ایجاد فرصت های برابر منجر به تقویت دموکراسی شهری می شود و به جایگاه مردم، نه به عنوان مشکل بلکه به مثابه راه حل، ارج می نهد.

کلمات کلیدی:

دموکراسی مشورتی و مشارکتی، عدالت شهری، مشارکت اجتماعی، شهرسازی دموکراتیک، حق به شهر

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/942166>

